

Náučný chodník Milochov

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Považská Bystrica
Geomorfologická jednotka:	Javorníky
Geologické jednotky:	bradlové pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Dolný Milochov, Stanica mladých turistov
Východisko:	Milochov, Stanica mladých turistov
Trasa:	Milochov, Stanica mladých turistov - Tomankovci - sedlo južne pod Stavnou - sedlo Žiar (Ž značka) - Uhliská - Milochov, bývalá žel. stanica
Dĺžka, prevýšenie:	5,6 km, prevýšenie 270 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, archeologické

Typ chodníka: samoobslužný, takmer okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Posledná tretina trasy vedie súbežne so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2000

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: brožúrka Sprievodca náučným chodníkom Milochov (vydalo Centrum voľného času v Považskej Bystrici v spolupráci s CZOPK ERIC v roku 2000, zodp. red. M. Rehášová, 17 strán)

Kontakt: Centrum voľného času v Považskej Bystrici, Lánska 2575/92, Považská Bystrica, tel. 042 / 426 0551, 0911 852 002

Poznámka: Chodník je síce v teréne vyznačený, no keďže prechádza územím s mnohými lesnými cestami a zároveň niektoré informačné panely stoja na krátkych odbočkách z nich, orientácia je sťažená.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Milochov. Pôvodne samostatná obec, od roku 1979 mestská časť Považskej Bystrice západne od jej centra na ľavom brehu vodnej nádrže Nosice, ktorá vyplňa dno zaklesnutého meandra Váhu v južnom okraji Javorníkov. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1401. Patril panstvu Košeca, neskôr rodine Milochovských a Lieskovských a časť panstvu z Považskej Bystrice. Obyvateľstvo sa venovalo najmä poľnohospodárstvu. V 50. rokoch 20. storočia bol - podobne ako obec Okrut - pri výstavbe priehrady zaplavený a obyvatelia boli presídlení vyššie do súčasnej polohy na svahoch masívu Stavnej. Tvoria ho dve nesúvisiace časti - Dolný Milochov a Horný Milochov -, ako aj osady (lazy) rozptýlené vo vyšších polohách nad Dolným Milochovom. V rámci modernizácie železničnej trate Bratislava - Žilina na rýchlosť vlakov do 160 km/h v Milochove zanikla železničná zastávka, keďže nová trať v úseku Púchov - Považská Bystrica vedie od roku 2022 po preloženej trase dvoma tunelmi (Diel a Milochov), prepojenými ponad vodnú nádrž Nosice mostom, mimo Milochova.

Vodná nádrž Nosice. Vodná nádrž na rieke Váh v mieste jeho zaklesnutého (dolinového) meandra na južnom okraji Javorníkov medzi Púchovom a Považskou Bystricou, vybudovaná v rokoch 1949 - 1957 ako súčasť Vážskej kaskády (samostatné heslo nižšie). Priehradný múr nad obcou Nosice má dĺžku 500 m a výšku 36 m. Na stavbe priehrady pracovali aj tisícky mladých ľudí - brigádnikov -, označovaná je preto aj ako Priehrada mládeže. Nádrž slúži na vyrovnávanie prietokov Váhu, výrobu elektrickej energie, ochranu pred povodňami, oddych a rybárstvo. Vodu využitú **vodnou elektrárnou Nosice** s tromi Kaplanovými turbínami odvádza do Váhu, resp. vodnej nádrže Dolné Kočkovce **Nosický kanál**. Pri výstavbe nádrže boli zaplavené obce Milochov a Okrut, čiastočne aj Nosice. Náhodne pri nej navrátené minerálne pramene viedli k založeniu kúpeľov v Nimnici.

Nimnica. Nevelká obec severozápadne od Púchova v južnom okraji Javorníkov v oblasti ústia Nimnického potoka na pravom brehu Váhu, v rokoch 1979 - 1990 súčasť Púchova. Praveké osídlenie územia dokumentujú nálezy sídlisk - lužicko-púchovského z obdobia staršej a mladšej doby železnej i rímskej doby. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1408. V medzivojnovom období založili na svahoch v doline Nimnického potoka severne od obce prišielci z Kysúc a Oravy osady **Dolný Salaš** a **Horný Salaš**, kde sa venovali najmä chovu oviec. Okrem nich k obci patria juhovýchodnejšie, na brehu vodnej nádrže Nosice, ležiace **Kúpele Nimnica**. Slané alkalické a uhličité pramene v obci sa spomínajú už v 18. storočí, no súčasný hlavný minerálny prameň sa tu objavil náhodne pri výstavbe

priehrady Nosice v roku 1952. Všetky tunajšie pramene sú alkalickými kyselkami s teplotou 10 - 15 °C so značným obsahom voľného kysličníka uhličitého; okrem draslíka, dusíka, vápnika, kremíka a chlóru obsahujú aj jód. Majú liečivé účinky, voda sa v tunajších kúpeľoch od roku 1959 využíva na pitnú a inhalačnú liečbu chorôb tráviaceho ústrojenstva a dýchacích ciest a na vaňové uhličité kúpele pri liečbe kardio-vaskulárnych, onkologických, nervových, pohybových, gynekologických ochoreniach a chorobách z povolania.

Vážska kaskáda. Stupňovitá sústava viac ako 20 vodných elektrární s priehradami na Váhu, resp. na jeho derivačných kanáloch s celkovým inštalovaným výkonom 1 515 MW, využívajúc na asi 280 km úseku toku s prevýšením okolo 600 m hydroenergetický potenciál Váhu na zhruba 60 %. Budovala sa od 30. rokov 20. storočia a najmä po roku 1948, kedy sa začali stavať celé skupiny vodných elektrární a to s násobne väčšou hltnosťou (prietočnosťou) turbín jednotlivých elektrární. Ako prvá bola sprevádzkovaná v roku 1936 elektráreň Ladce na Kočkovskom kanáli s prvou vodnou nádržou Dolné Kočkovce (návrh v spolupráci s architektom Jindřichom Mergancom, 1889 - 1974, technická pamiatka). Nasledovali elektrárne Ilava (1946), Dubnica nad Váhom (1949), Orava (1953), Kostolná, Nové Mesto nad Váhom a Horná Streda (1953 - 1955), Trenčín (1956), Nosice, Krpeľany a Sučany (1957 - 1958), Lipovec (1960)... Osobitný význam má najvyššie položená prečerpávacía vodná elektráreň Čierny Váh (1981) - najvýkonnejšia vodná elektráreň na Slovensku. Najnižšie položeným a zároveň najnovším členom sústavy je malá vodná elektráreň Selice (2000) južne od Šale, vodná nádrž Liptovská Mara s celkovým objemom 360 mil. m³ je najväčšou nádržou na Slovensku a vodná nádrž Orava má (na Slovensku) najväčšiu zatopenú plochu (35 km²). V príprave je Vodné dielo Sereď-Hlohovec. Okrem energetického využitia má kaskáda i vodohospodársky význam ako ochrana pred povodňami a zdroj pre nadlepšovanie prietokov a zároveň slúži na rekreáciu a športové činnosti.

Klapy (654 m n. m.). Pozri náučný chodník Klapy

Javorníky. Rozsiahly horský geomorfologický celok na severozápadnom okraji Slovenska medzi Lysou pod Makytou, Púchovom, Bytčou, Žilinou, Čadcou a Makovom, smerom na západ malou časťou presahujúci na východnú Moravu, resp. do Česka. Medzi Púchovom a južným okrajom Považskej Bystrice zasahujú neďaleko aj na ľavú stranu Váhu. U nás susedia na severe s Turzovskou vrchovinou a Kysuckými Beskydami, na východe s Kysuckou vrchovinou a kratučko so Žilinskou kotlinou a Súľovskými vrchmi a na juhu s Považským podolím a Bielymi Karpatmi. Majú plochý málo rozčlenený ústredný chrbát, Veľkým Javorníkom dosahujúci nadmorskú výšku 1 071 m. Budované sú prevažne paleogénnymi horninami flyšového pásma, pričom masívne chrbty s hornatinovým reliéfom sa viažu na série s prevahou rôznych typov pieskovcov. Doliny na juhovýchodnom úbočí horstva s rozširujúcimi sa až kotlinovými úsekmi sa vyvinuli v územiach s prevažujúcimi ílovcami a vrchovinovým prípadne len pahorkatinovým reliéfom, tvoriac nápadnú tiahlu zníženinu - Javornícku brázdú - so sídlami (Papradno, Štiavnik, Kolárovice, Veľké Rovné, Dlhé Pole) a poľnohospodárskym využitím zeme, na rozdiel od zvyšku zalesneného horského územia. Juhozápadnú časť celku medzi Púchovom a Predmierom, resp. dolinou Štiavnika buduje bradlové pásmo (zlepence, pieskovce, hluznaté vápence, sliene a i.), čo sa prejavuje väčšou členitosťou reliéfu s výskytom skalných foriem. V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre tvorbu početných zosuvov. Pohorie odvodňujú potoky ústiace do Váhu alebo Kysuce (na Morave do Vsetínskej Bečvy). Na jeho južnom okraji sa nachádza na Váhu vodná nádrž Nosice. Pri jej výstavbe v roku 1952 náhodne navrátili veľmi kvalitnú minerálnu vodu, zložením takmer totožnú s kyselkou v Luhačoviciach, čo bolo faktorom vzniku kúpeľov Nimnica, najmladších na Slovensku. Vo vyšších častiach pohoria prevládajú bukové a jedľovo-bukové lesy, v nižšie ležiacich kotlinkách a dolinách sú popri sídlach lúky, pasienky a polia. Stredná časť Javorníkov predstavuje plošne väčšiu polovicu územia Chránenej krajiny Kysuce (moravská časť Javorníkov je súčasťou CHKO Beskydy).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Milochov
2. Flóra okolia
3. Geologické zloženie
4. Chránené územia okresu
5. Považská Bystrica (história a archeológia)
6. Fauna okolia
7. Geomorfologické členenie
8. Kúpele Nimnica
9. Vodná nádrž Nosice a obec Milochov

